

DRŽAVNI ZBOR REPUBLIKE SLOVENIJE
Jakob Presečnik (prvopodpisani)
in skupina poslancev

Ljubljana, 6.10.2009

Na podlagi 88. člena Ustave Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97, 66/00, 24/03 69/04, 68/06), 19. člena Zakona o poslancih (Uradni list RS, št. 48/92, 15/94, 19/94, 44/94, 123/04 in 90/05) in 114. in 142. člena Poslovnika Državnega zbora Republike Slovenije (Uradni list RS, št 35/02, 60/04, 64/07 in 92/07-uradno prečiščeno besedilo) vlagamo spodaj podpisani poslanci

**PREDLOG ZAKONA O DOPOLNITVI
ZAKONA O POKOJNINSKEM IN INVALIDSKEM ZAVAROVANJU**

in vam ga na podlagi 142. člena Poslovnika Državnega zbora RS pošiljamo v obravnavo in sprejem po skrajšanem postopku, saj gre za manj zahtevno spremembo in dopolnitev zakona.

Na sejah Državnega zbora RS in na seji matičnega delovnega telesa bo sodeloval poslanec Jakob Presečnik.

Jakob Presečnik

Franci Bogovič

Gvido Kres

Franc Pukšič

Mag. Radovan Žerjav

Priloga: predlog zakona

PREDLOG ZAKONA O DOPOLNITVI ZAKONA O POKOJNINSKEM IN INVALIDSKEM ZAVAROVANJU

I. UVOD

1. Ocena stanja in razlogi za izdajo zakona

Pokojnina je redni mesečni prejemek, ki uživalcu zagotavlja materialno in socialno varnost za primer starosti, invalidnosti ali smrti in po svoji naravi nadomešča izpad plače, ki je posameznik zaradi starosti ali pridobitne nezmožnosti ne more več pridobivati. Ker posamezne osebe, kljub življenjskemu vplačevanju prispevkov, zaradi nizkih plač ne bodo uspele privarčevati dovolj sredstev za izplačilo primerne pokojnine, sistem zaradi vgrajenih načel solidarnosti in vzajemnosti tem kategorijam zavarovancev zagotavlja najnižjo pokojnino.

Sprememba zakonodaje oziroma reforma na področju pokojninskega in invalidskega zavarovanja se je začela v letu 1992 in nadaljevala z novelami zakona v letih 1996 in 1998. Leta 1999 je bil sprejet nov sistemski Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-1, Uradni list RS, 106/99), ki je doživel manjše oziroma večje spremembe (ZPIZ-1, Uradni list RS, št. 106/99; ZPIZ-1A, Uradni list RS, št. 72/2000; ZPSV-C, Uradni list RS, št. 81/2000; ZPIZ-1B, Uradni list RS, št. 124/2000; ZPIZ-1C, Uradni list RS, št. 109/01; ZPIZ-1D, Uradni list RS, št. 108/02; ZISDU-1, Uradni list RS, št. 110/02; ZIPRS0304-A, Uradni list RS, št. 63/03; ZPIZ-1E, Uradni list RS, št. 135/03; ZDSS-1, Uradni list RS, št. 2/04 z dne 15. 1. 2004; ZDoh-1, Uradni list RS, št. 54/04; ZZRZI, Uradni list RS, št. 63/04; ZPIZ-1F, Uradni list RS, št. 72/05; ZPIZ-1G, Uradni list RS, št. 69/06 - uradno prečiščeno besedilo). Zakon je doživel spremembe še kasneje, vanj so posegle tudi druge novele in nov Zakon o usklajevanju transferjev posameznikom in gospodinjstvom v Republiki Sloveniji (ZUTPG) Ur.l. RS 114/06 ter Zakon o varstvenem dodatku (ZVarDod) Uradni list RS, št. 10-305/2008.

V veljavnem Zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-1 UPB 4, Ur.l. 109/06, Ur.l. RS 114/06- ZUTPG in Ur.l. RS 110/08- ZVarDod) so v 4. členu navedene naslednje vrste pravic, ki se zagotavljajo z obveznim zavarovanjem: pravica do pokojnine, starostna pokojnina, invalidska pokojnina, vdovska pokojnina, družinska pokojnina, delna pokojnina, pravice iz invalidskega zavarovanja, pravica do poklicne rehabilitacije, pravica do nadomestila za invalidnost, pravica do premestitve in dela s krajšim delovnim časom od polnega, pravica do drugih nadomestil iz invalidskega zavarovanja, pravica do povrnitve potnih stroškov; dodatne pravice: pravica do dodatka za pomoč in postrežbo, pravica do invalidnine in druge pravice: odpravnina, oskrbnina in pravica do letnega dodatka.

V 8. odstavku 34. člena je navedeno, da zavarovanec oziroma upokojenec, ki je pretežni del skupnega obveznega zavarovanja do pridobitve pravice do pokojnine dosegel v zavarovanju za ožji obseg pravic, nima pravice do delne pokojnine, odmere pokojnine od najnižje pokojninske osnove, do odpravnine in oskrbnine, do dodatka za pomoč in postrežbo, do invalidnine, do pravic za primer invalidnosti, razen do invalidske pokojnine in do dodatka za rekreacijo.

Pravice iz obveznega zavarovanja pridobi zavarovanec izključno na podlagi plačila prispevkov, če za posamezne primere zakon ne določa drugače. Če zakon ne določa drugače, so pravice iz obveznega zavarovanja sorazmerne zavarovančevi plači ali drugim dohodkom in vplačanim prispevkom.

Zakon določa v 16. členu pogoje, pod katerimi se obvezno zavarujejo tudi kmetje in člani kmečkih gospodarstev ter druge osebe, ki v Republiki Sloveniji samostojno opravljajo kmetijsko dejavnost in ki na zavarovanega člana dosegajo najmanj tolikšen katastrski dohodek ali drug dohodek kmečkega gospodarstva, ki ustreza znesku minimalne plače.

Od 1. januarja 2008 dalje je najnižja pokojninska osnova, ki se usklajuje na podlagi 150.a in b. člena ZPIZ-1 znašala 517,40 EUR. Najvišja pokojninska osnova pa 2.069,60 EUR.

Po zakonu o zagotavljanju socialne varnosti slovenskim državljanom, ki so upravičeni do pokojnin iz republik nekdanje SFRJ, se tudi tem osebam odmeri in izplačuje dodatek k pokojnini.

Letni dodatek se v skladu s 136. b členom določi v dveh različnih višinah od zneska osnove iz 57. člena veljavnega zakona.

Dodatek k pokojninam je v letu 2008 povprečno prejelo 1.432 prejemnikov, povprečni dodatek k pokojnini je znašal 252,74 EUR, v decembru 2008 pa 230,86 EUR.

Svet Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije sprejme ugotovitveni sklep o zneskih letnega dodatka.

Višina letnega dodatka za leto 2009 je določena s sklepom o usklajenih višinah transferjev, ki so določeni v nominalnih zneskih, ter o odstotku uskladitve drugih transferjev posameznikom in gospodinjstvom v Republiki Sloveniji od 1.7. 2008 (Ur. l. RS, št. 73/2008 z dne 18.7. 2008) v naslednjih višinah: višji znesek letnega dodatka znaša 367,95 EUR in nižji znesek letnega dodatka pa znaša 223,55 EUR.

Mejo za izplačilo višjega oziroma nižjega zneska letnega dodatka predstavlja znesek osnove za odmero dodatnih pravic v mesecu, ko je letni dodatek izplačan in v maju 2009 znaša ta osnova 398,48 EUR. Letni dodatek se izplačuje upravičencem skupaj z izplačilom rednih pokojnin za mesec maj.

Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje izplačuje tudi starostne in družinske pokojnine, ki so bile priznane in odmerjene v skladu z določbami prejšnjega Zakona o starostnem zavarovanju kmetov (Uradni list SRS, št. 30/79 in 1/82 - v nadaljevanju: Zakon o SZK). Višina teh pokojnin je za vse upravičence enaka. Ob uveljavitvi ZPIZ-1 pa je bila določena v znesku polovice najnižje pokojnine za polno pokojninsko dobo, veljavne v zadnjem mesecu pred uveljavitvijo ZPIZ-1, torej v decembru 1999, nato pa se usklajuje na enak način kot pokojnine.

Pokojnina kmeta borca s statusom borca NOV pred 9. 9. 1943 oziroma do 13. 10. 1943 pa je bila določena v višini najnižje pokojnine za polno pokojninsko dobo, veljavne v

zadnjem mesecu pred uveljavitvijo ZPIZ-1, ki se nato prav tako usklajuje na enak način kot pokojnine.

Po uskladitvi v februarju 2009 znaša starostna oziroma družinska pokojnina, odmerjena po Zakonu o starostnem zavarovanju kmetov (Uradni list SRS, št. 30/79 in 1/82) – v nadaljevanju: zakon o SZK, od 1. januarja 2009 dalje 227,60 EUR.

Po uskladitvi v februarju 2009 znaša starostna pokojnina kmeta borca NOV pred 9. 9. 1943 oziroma pred 13. 10. 1943 oziroma njegovega zakonca, odmerjena po zakonu o SZK, od 1. januarja 2009 dalje 455,19 EUR. Državna pokojnina pa od 1. januarja 2009 dalje znaša 178,32 EUR.

Po podatkih Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje je bilo leta 1990 27.820 uživalcev starostne ali družinske pokojnine po zakonu o starostnem zavarovanju kmetov, leta 2000 je bilo teh uživalcev 9.744, leta 2005 je bilo teh uživalcev 4.522, leta 2007 3.157, decembra 2008 jih je bilo 2.588, podatki za januar 2009 pa kažejo, da je uživalcev teh pokojnin še 2.302. Po podatkih ZPIZ je bilo v letu 2008 samo še 281 kmetov - borcev.

Kmečka populacija je ogrožena kljub temu, da je veliko pripomogla k obstoju kmetij, pridelovanju hrane in ohranjanju kulturne krajine v Sloveniji, ki so velikega pomena za našo državo in njene prebivalce

Od 1. 1. 2009 dalje znaša kmečka pokojnina po zakonu o starostnem zavarovanju kmetov 227,60 evrov. Če oseba prejema starostno pokojnino v višini 187,43 evrov, to pomeni, da je bila taka oseba zavarovana le za ožji obseg pravic in iz tega razloga nima nobene druge pravice iz pokojninskega zavarovanja razen pravic, določenih v 8. členu.

Država skladno s predpisi o pokojninskem in invalidskem zavarovanju vsem zavarovancem zagotavlja najnižjo pokojnino v višini 35 odstotkov najnižje pokojninske osnove, ne glede na višino plačanih prispevkov. To pomeni, da vsaka oseba, tudi kmet, ki izpolni pogoj najmanj 15 let zavarovalne dobe, pri določeni starosti pridobi pravico do pokojnine v omenjeni višini, čeprav si s plačanimi prispevki ni zagotovil pokojnine v tej višini. Če skupni prejemki upokojenca ne dosegajo cenzusa 221,70 evrov za denarno socialno pomoč, je takšna oseba upravičena do te razlike.

Z zakonom o pokojninskem in invalidskem zavarovanju iz leta 2000 so pravico do državne pokojnine, kljub temu, da za to niso bili plačani prispevki, pridobile tudi osebe, ki zavarovanja sploh niso imele. Taka rešitev je bila namenjena predvsem za kmečke ženske, ki v preteklosti praviloma niso bile zavarovane in so na starost ostale brez vseh prejemkov, kljub temu, da so vse življenje delale na kmetiji.

Po podatkih Statističnega urada RS, ugotovljenih na podlagi ankete spomladi 2008, je v Sloveniji 40.000 kmečkih žena, od teh je četrtna že upokojenih. Stare so povprečno dobrih 66 let, maja lani pa so prejemale približno 210,00 Evrov pokojnine, toliko kot je bila povprečna kmečka pokojnina v Sloveniji.

Kmetje, ki so obvezno zavarovani, plačujejo prispevke od KD in drugih dohodkov. Osnova za obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje je najmanj minimalna plača. Šteje pa dohodek, ki ga kmetje dosežejo z osnovno kmetijsko dejavnostjo in morebitnimi dopolnilnimi dejavnostmi v preteklem letu.

Po podatkih Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju je bilo decembra 2008 v strukturi zavarovancev v Sloveniji od skupno 904.084 zavarovancev le 1 % zavarovancev, ki so zavarovani kot kmetje. Vseh prostovoljnih zavarovancev pa je bilo 2,3 %.

Kmetje in člani kmečkega gospodarstva, ki ne dosegajo predpisanega dohodka za obvezno zavarovanje, se lahko prostovoljno vključijo v sistem obveznega zavarovanja in v tem primeru izberejo osnovo za plačilo prispevkov za ožji ali širši obseg pravic.

Od najnižje osnove (minimalne plače 589,15 EUR) plačujejo prispevke tudi vsi tisti kmetje, ki niso obvezno zavarovani, pa ne dosegajo dohodka v višini minimalne plače, ki so se vključili pred določitvijo cenusa in so imeli možnost ostati v zavarovanju.

Za širši obseg pravic si lahko sami izberejo osnovo, ki je lahko najnižja v višini 30 % povprečne plače. Od višine izbrane osnove je odvisna tudi višina pokojnine. Osnova za zavarovanje za ožji obseg pravic je zjamčena plača.

Kmečki zavarovanci imajo v večini zelo nizke pokojnine, ker enostavno niso zmogli plačevati večjih prispevkov. Za dolgoletno garaško delo na jesen življenja tako prejema pokojnino v višini 227,60 evrov, kar je znatno nižje kot pa je v letu 2008 določen prag revščine, ki je znašal 495 evrov. Nekateri pa imajo celo manjšo odmerjeno pokojnino, v višini 187,43 evrov. To je najnižja pokojnina, ki predstavlja 35 % najnižje pokojninske osnove 535,51 EUR. Kljub tako nizkim pokojninam pa niso upravičeni do letnega dodatka ali do varstvenega dodatka. Dodatki so namenjeni blažitvi socialnih stisk in bi morali biti namenjeni vsem, ki so pod pragom revščine.

V letu 2008 so bili na podlagi zveze upokojencev objavljeni podatki, da je v Sloveniji 689 ljudi, ki imajo pokojnino nižjo od 100 evrov, kar 13.188 jih je imelo nižjo od 200 evrov, 24.662 pa nižjo od 300 evrov. Med prejemniki najnižjih pokojnin so tudi kmetje po zakonu o starostnem zavarovanju kmetov, ki jih je januarja 2009 še 2.302.

Ne pripada pa jim niti sorazmerno nižji letni dodatek ali varstveni dodatek glede na plačevanje zavarovalnih prispevkov. Socialni transferi so namenjeni blažitvi socialnih stisk in bi morali biti namenjeni vsem, ki so pod pragom revščine. Letni in varstveni dodatek sta socialna transfera, ki sta način pomoči upokojencem, na podlagi sistema pokojninskega zavarovanja pri nas, ki temelji na solidarnosti, ne na dejanskem vplačilu zneska zavarovanja. Država je z instrumentom letnega dodatka in varstvenega dodatka vzpostavila instrument pomoči upokojencem. Zato je izločanje kmečkih upokojencev, prejemnikov najnižjih pokojnin, iz prejemanja letnega dodatka tako kot tudi iz prejemanja varstvenega dodatka, neupravičeno, nepravilno in neustavno. Saj tudi ostalih upokojencev postavljen sistem ne deli zgolj po višini vplačila prispevkov, temveč po višini prejete pokojnine. Enak kriterij velja za prejemanje socialne pomoči, ki se deli glede višino prejemkov posameznika ali družine in ne glede na višino plačanega davka ali socialnega prispevka. Namen socialnih transferov je torej pomoč osebam s prenizkimi dohodki in ne osebam glede na višino plačanih prispevkov ali davkov državi. Zato bi enaki kriteriji morali veljati tudi pri prejemnikih vseh najnižjih kmečkih pokojnin. Kmetje so s svojim delom in kmetijo preživljali sebe, družine, plačevali davke, zagotavljali hrano, skrbeli za kulturno krajino in plačevali, kolikor so pač zmogli, prispevke in davke državi, na jesen življenja pa niso upravičeni do dodatka, ki bi jim omogočil vsaj delno primerljiv finančni status kot ostalim zavarovancem in jih dvignil nad ali vsaj tik pod prag revščine.

2. Cilji, načela in poglobitve rešitve zakona

Cilj zakona je izenačiti pravice uživalcev kmečkih pokojnin, ki so plačevali kakršnokoli zavarovanje, do letnega dodatka z ostalimi prejemniki, določenimi v zakonu v skladu z

veljavnim sistemom v naši državi, ki zaradi vgrajenih načel solidarnosti in vzajemnosti, kategorijam zavarovancev zagotavlja najnižjo pokojnino.

S priznanjem letnega dodatka tudi kmečkim zavarovancem brez izjeme, tudi tistim, ki so uživalci pokojnine po prejšnjem zakonu o starostnem zavarovanju kmetov ali so bili zavarovani za ožji del pravic, bodo uresničena osnovna načela solidarnosti in vzajemnosti, na katerih temelji veljavni pokojninski sistem pri nas. Odpravljena bo diskriminacija kmetov oziroma kmečkih zavarovancev, ki kljub temu, da so vse življenje opravljali težko in pomembno delo, je njihov prejemek na starost še vedno bistveno pod pragom revščine. Zagotavljali so sebi in družini preživetje, opravljali družbeno koristno delo in plačevali davke ali vsaj minimalne prispevke, zato morajo biti upravičeni do letnega dodatka kot ostali upravičenci, navedeni v veljavnem zakonu.

Glavni namen zakona

Glavni namen zakona je zagotoviti boljši materialni in socialni položaj kmečkih zavarovancev, prejemnikov najnižjih pokojnin.

Upokojenci, katerih glavni strošek predstavlja hrana in druge nujne življenjske potrebščine (elektrika, voda, zdravila, kurjava in drugi stanovanjski stroški) ter zdravila, slabši gmotni položaj občutijo najbolj neposredno, praviloma pa tudi nimajo možnosti vplivati na svoje mesečne prejemke, saj si zaradi starosti, bolezni ali invalidnosti ne morejo dodatno zagotoviti sredstev za preživetje. To prav tako ali še v večji meri velja za kmete in kmečke upokojece.

Država je z instrumentom letnega dodatka in varstvenega dodatka vzpostavila instrument pomoči upokojencem. Zato je izločanje kmečkih upokojencev, prejemnikov najnižjih pokojnin, pri prejemanju letnega dodatka in varstvenega dodatka neupravičeno, nepravilno in neustavno.

Z dopolnitvijo zakona bomo določili, da so enakopravno upravičenci do letnega dodatka tudi kmetje uživalci in prejemniki pokojnin, ki so bili pretežno del zavarovani za ožji del pravic oziroma so uživalci pokojnin po prejšnjem zakonu o starostnem zavarovanju kmetov, saj naj bi letni dodatek bil namenjen izboljšanju socialnega položaja upokojencev. Zato ni pravično, da so nekateri kmečki upokojeenci z najnižjimi pokojninami izločeni iz te pravice, čeprav so plačevali davke in na kmetiji delali vse življenje.

3. Prikaz ureditve v drugih pravnih sistemih in prilagojenost ureditve pravu EU

3.1. Prilagojenost ureditve pravu EU

Ta zakon ni predmet prilagajanja slovenske ureditve pravu Evropske unije, saj v Evropski uniji ni predpisov, ki bi nalagali državam članicam enotno urejanje transferjev oziroma drugih pravic, kot je letni dodatek upokojencev, v Sloveniji. Sistem socialne varnosti je prepuščen urejanju posameznih držav članic Evropske unije na nacionalnem nivoju.

3.2. Prikaz ureditve v drugih pravnih sistemih

V nadaljevanju so prikazane ureditve v Avstriji, Italiji, Španiji, na Portugalskem in na Norveškem, povzete po Vladnem gradivu ob sprejemanju Zakona o varstvenem dodatku, kjer je razvidno, da v ureditvah, ki so navedene, kmečki zavarovanci niso posebej obravnavani, torej je urejanje reševanja socialne varnosti upokojencev in prejemanje raznih dodatkov prepuščeno članicam in določeno oziroma pogojeno le z višino prejemkov oziroma dohodkov upravičenca.

Avstrija

V Avstriji so upokojenci, katerih pokojnina in drugi dohodki (upoštevajo se tudi dohodki zakonca) ne dosegajo določenega zneska, upravičeni do tako imenovanega kompenzacijskega dodatka – »Ausgleichszutage«. V letu 2007 je znašal mejni znesek za upokojenca, ki živi sam, 726 evrov, za upokojence, ki živijo v skupnem gospodinjstvu z zakoncem, pa 1.091,14 evrov. Prejemniki so upravičeni tudi do povišanega kompenzacijskega dodatka v višini 76,09 evrov za vsakega otroka do dopolnjenega 18. leta starosti oziroma do 27. leta starosti, če se šola, oziroma ne glede na starost za invalidne otroke.

Italija

Upokojenci, ki prejemajo minimalno pokojnino (pensione minima) so upravičeni do minimalne pokojninske podpore – »trattamento minimo delle pensioni«. V letu 2007 je za upokojence, ki so bili zavarovani pred 1. 1. 1996, znašala minimalna pokojnina 5.669,82 evrov letno. Vendar pa do podpore niso upravičeni vsi prejemniki minimalne pokojnine, ampak tisti, ki so dopolnili vsaj 70 let starosti z možnostjo znižanja starosti na 65 let (odvisno od dolžine plačevanja prispevkov) in njihovi letni prihodki v letu 2007 ne presegajo 7.278,83 evrov. Najvišji znesek podpore je v letu 2007 znašal 1.609,01 evrov letno.

Španija

V primeru, ko upokojenec prejema pokojnino oziroma več pokojnin, katerih znesek ne dosega predpisane minimalne pokojnine – »pensione minima« – je upravičen do dodatka v višini razlike njegove dejanske pokojnine in »minimalne pokojnine«. Upravičenec do tega dodatka ne sme prejemati prihodkov na podlagi dela in kapitalskih prihodkov do določene višine. Znesek minimalne pokojnine se določi na začetku vsakega koledarskega leta, v letu 2007 je znašal mesečni znesek minimalne pokojnine za upokojence, starejše od 65 let, 493,22 evrov (osebe, ki živijo same) oziroma 606,06 evrov (osebe, ki živijo z zakoncem). Za upokojence, mlajše od 65 let, je znašal mesečni znesek minimalne pokojnine 459,57 evrov (osebe, ki živijo same) oziroma 566,41 evrov (osebe, ki živijo z zakoncem).

Portugalska

Na Portugalskem so osebe, starejše od 70 let, ki imajo zelo nizke dohodke, upravičene do solidarnostnega dodatka – »complemento solidario para idosos«. V letu 2007 so osebe, stare 70 ali več let, upravičene do solidarnostnega dodatka, če so prebivale na Portugalskem zadnjih 6 let in njihovi letni dohodki niso presegali 4.200 evrov (osebe, ki živijo same) oziroma 7.350 evrov (osebe, ki živijo z zakoncem). Višina solidarnostnega dodatka se odmeri v višini razlike do zgoraj navedenih zneskov. Od leta 2008 dalje bodo

do solidarnostnega dodatka upravičeni upokojenci, stari od 65 let dalje, v primeru, da izpolnjujejo zgoraj navedene pogoje.

Norveška

Zavarovanci na Norveškem so upravičeni do osnovne pokojnine in do dodatne pokojnine, v primeru, da je njihov letni zaslužek presegal določen znesek. V primeru, da upokojenci ne prejemajo dodatne pokojnine oziroma je njen znesek zelo majhen, so upravičeni do »posebnega dodatka«. Ta dodatek se odmeri glede na dopolnjeno zavarovalno dobo. Najvišji dodatek prejemajo upokojenci, ki so dopolnili vsaj 40 let zavarovalne dobe, v primeru, ko je ta doba krajša, se posebni dodatek sorazmerno zniža.

4. Ocena finančnih posledic za državni proračun in druga javno finančna sredstva

Zaradi uveljavitve tega zakona se bodo povečala izplačila iz blagajne PIZ.

V letu 2010 bo treba glede na trenutno znano število upravičencev, uživalcev pokojnine po zakonu o starostnem zavarovanju kmetov, ki jih je bilo januarja 2009 še 2.302 (decembra 2008 jih je bilo 2.588), kmetov borcev pa leta 2008 še 281 in glede na letos veljavne zneske dodatkov, da bodo kmetje borci upravičeni do nižjega zneska, ostali upravičeni pa do višjega zneska letnega dodatka, zagotoviti za izplačilo v letu 2010 sredstva v višini 909.838,45 EUR na letni ravni. Pri tem je treba upoštevati, da se bo število upravičencev, glede na trende, v prihodnjih letih še zmanjševalo.

4.1. Druge posledice, ki jih bo imelo sprejetje zakona

Zakon bo imel pozitivne posledice v izboljšanju socialnega položaja kmetov, ki so kljub vseživljenskemu trdemu delu med uživalci najnižjih pokojnin, ki jim zaradi znanih razmer in dvigovanja življenjskih stroškov, ne zagotavljajo socialne varnosti. Drugih posledic zakona ne bo.

5. Razlog za obravnavo po skrajšanem postopku

Gre za manj zahtevno dopolnitev zakona, zato na osnovi prvega odstavka 142. člena Poslovnika Državnega zbora republike Slovenije predlagamo obravnavo po skrajšanem postopku.

II. BESEDILO ČLENOV

1. člen

V Zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-1 UPB 4 ,Ur.l.109/06, Ur.l. RS 114/06- ZUTPG in Ur.l. RS 110/08- ZVarDod) se v predzadnjem odstavku 8. člena za besedilom:

" ki plačujejo prispevke od osnove, ki je nižja od najnižje osnove iz 209. oziroma 210. člena tega zakona, vendar ni nižja od zjamčene plače;"
podpičje nadomesti z vejico in doda besedilo:

"razen izjem, ki jih določa ta zakon;".

2. člen

v 136. b. členu se doda nov 4. odstavek, ki se glasi:

"4) Letni dodatek se izplača tudi kmetom, uživalcem in prejemnikom pokojnin, ki so bili zavarovani za ožji del pravic in uživalcem pokojnin po zakonu o starostnem zavarovanju kmetov (Uradni list SRS, št. 30/79 in 1/82)".

3. člen

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu RS, uporabljati pa se začne s 1.1. 2010.

III. OBRAZLOŽITEV

K 1. členu

Določeno je, da se v Zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-1 UPB 4 ,Ur.l.109/06, Ur.l. RS 114/06- ZUTPG in Ur.l. RS 110/08- ZVarDod), v predzadnjem odstavku 8. člena, v katerem je določen pomen izrazov v tem zakonu, za besedilom v predzadnjem odstavku , ki se glasi: "ki plačujejo prispevke od osnove, ki je nižja od najnižje osnove iz 209. oziroma 210. člena tega zakona, vendar ni nižja od zajamčene plače;" doda besedilo: "razen izjem, ki jih določa ta zakon;". Določeno je tudi, da se zaradi dodanega besedila zato podpiče pred novim besedilom nadomesti z vejico.

K 2. členu

Določeno je, da se v 136. b. členu veljavnega Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju doda nov 4. odstavek, v katerem je določeno, da se letni dodatek izplača kmetom, uživalcem in prejemnikom pokojnin, ki so bili zavarovani za ožji del pravic in uživalcem pokojnin po zakonu o starostnem zavarovanju kmetov (Uradni list SRS, št. 30/79 in 1/82).

K 3. členu

Predlagano je, da zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, da pa se začne uporabljati s 1.1. 2010.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE DOPOLNJUJETA

8. člen (Pomen izrazov)

Po tem zakonu imajo posamezni pojmi naslednji pomen:

Brezposelni: zavarovanec, ki prejema denarno nadomestilo za primer brezposelnosti ter zavarovanec, ki mu manjka do tri leta do izpolnitve pogojev za upokojitev in mu Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje (v nadaljevanju: zavod za zaposlovanje) plačuje prispevke za pokojninsko in invalidsko zavarovanje;

Delavec: fizična oseba, zaposlena v skladu s predpisi o delovnih razmerjih;

Delna pokojnina: starostna pokojnina, ki se delavcu, ki je po upokojitvi ostal oziroma ponovno vstopil v delovno razmerje s skrajšanim delovnim časom, izplačuje v sorazmerju s skrajšanjem polnega delovnega časa;

Delodajalec: pravna ali fizična oseba, ki zaposluje delavce v skladu s predpisi o delovnih razmerjih;

Delovna doba: zavarovalna doba, brez upoštevanja dokupljene dobe študija in vojaškega roka ter dodane dobe;

Delovni invalid: zavarovanec, ki je pridobil katero od pravic iz invalidskega zavarovanja;

Dodana doba: čas zunaj zavarovanja, ki se upošteva pri ugotavljanju minimalne pokojninske dobe za pridobitev pravice do starostne pokojnine;

Dodatek za pomoč in postrežbo: denarni prejemek, ki ga upravičenec pridobi v primeru, ko ne more samostojno opravljati vseh ali večine osnovnih življenjskih potreb;

Dokupljena doba: obdobje, določeno z zakonom, v katerem zavarovanec ni bil vključen v obvezno ali prostovoljno pokojninsko in invalidsko zavarovanje, šteje pa se v zavarovalno dobo ob pogoju plačila prispevkov;

Državna pokojnina: prejemek, ki se ob dopolnitvi določene starosti zagotavlja osebam, določenim s tem zakonom, ki niso dopolnile minimalne zavarovalne dobe za priznanje pravice do pokojnine, in izpolnjujejo pogoje v skladu s tem zakonom;

Družinska pokojnina: pokojninski prejemek, ki pripada družinskim članom umrlega upokojenca ali zavarovanca, ki je dopolnil določeno pokojninsko dobo, če izpolnjujejo pogoje, ki jih določa ta zakon;

Invalidnina: denarni prejemek, do katerega je zavarovanec upravičen v primeru telesne okvare;

Invalidska pokojnina: pokojninski prejemek, ki pripada zavarovancu ob nastanku invalidnosti, če izpolnjuje pogoje v skladu s tem zakonom;

Kmet: zavezanec za plačevanje davka iz kmetijske dejavnosti in člani kmečkih gospodarstev ter druge osebe, ki v Republiki Sloveniji samostojno opravljajo kmetijsko dejavnost kot edini ali glavni poklic, skladno z določbo 16. člena tega zakona;

Minimalna plača: najnižji znesek plače za polni delovni čas po predpisih o minimalni plači;

Najnižja pokojninska osnova: najnižji znesek, od katerega se odmeri pokojnina v primeru, če je bil zavarovanec zavarovan od plač ali zavarovalnih osnov, ki ne omogočajo odmere pokojnine, ki upokojencu zagotavlja ustrezno socialno varnost;

Najvišja pokojninska osnova: najvišji znesek, od katerega se odmeri pokojnina, ne glede na višino plač ali zavarovalnih osnov;

Osebni pokojninski račun: račun za vplačila, na podlagi katerih se obračuna bilanca na računu člana sklada v zavarovalnem obdobju oziroma se odmeri članov pokojninski prejemek ob upokojitvi;

Plača: prejemek iz naslova delovnega razmerja, od katerega se obračunavajo prispevki za obvezno zavarovanje;

Poklicna pokojnina: prejemek iz dodatnega obveznega pokojninskega zavarovanja;

Pokojnina: redni mesečni prejemek, ki uživalcu zagotavlja materialno in socialno varnost za primer starosti, invalidnosti ali smrti zavarovanca;

Pokojninska osnova: mesečno povprečje plač in zavarovalnih osnov v določenem obdobju, ki se skladno s tem zakonom valorizira na raven zadnjega koledarskega leta pred upokojitvijo;

Pokojninska doba: zavarovalna in posebna doba, glede na katero se ugotavljajo pogoji za pridobitev pravice do pokojnine in glede na katero se določi odstotek za odmero pokojnine;

Polna starost: starost, ki zagotavlja zavarovancu odmero pokojnine v višini, odvisni le od dopolnjene pokojninske dobe;

Posebna doba: obdobja, ki se v skladu z zakonom štejejo v pokojninsko dobo ne glede na plačilo prispevkov;

Povečanje pokojnine: povečanje pokojnine, odmerjene glede na dopolnjeno pokojninsko dobo, zaradi odložitve upokojitve po dopolnjeni polni starosti;

Prispevki: zneski, ki jih zavarovanec oziroma delodajalec vplača v korist zavarovanca v obvezno, obvezno dodatno ali prostovoljno dodatno zavarovanje in ki se upošteva pri določanju pravic iz zavarovanja;

Prišteta doba: del obdobja med nastankom invalidnosti in določeno starostjo, ki se upošteva pri odmeri invalidske pokojnine kot fiktivna pokojninska doba;

Samozaposleni: osebe, ki kot svoj edini ali glavni poklic v Republiki Sloveniji opravljajo samostojno dejavnost iz 15. člena tega zakona in z njo ustvarjajo dohodek, ki dosega vsaj minimalno plačo;

Starostna pokojnina: pokojninski prejemek, ki pripada zavarovancu ob dopolnitvi določene starosti in pokojninske dobe, če izpolnjuje pogoje v skladu s tem zakonom;

Šolanje: čas, v katerem je oseba vključena v javno priznani sistem dodiplomskega oziroma podiplomskega izobraževanja in v katerem ni vključena v obvezno zavarovanje;

Tujec: oseba, ki se šteje za tujca v skladu z zakonom o tujcih;

Uživalec poklicne pokojnine: fizična oseba, ki v skladu z zakonom in pokojninskim načrtom prejema poklicno pokojnino;

Uživalec pokojnine: oseba, ki ima v skladu z zakonom ali mednarodnim sporazumom pravico do uživanja: starostne pokojnine (vključno s predčasnimi pokojninami ali pokojninami delavcev, ki se jim je zavarovalna doba štela s povečanjem in so se upokojili pri nižji starosti, pokojninami borcev NOB, administrativnimi in izjemnimi starostnimi pokojninami), invalidske pokojnine ali družinske pokojnine;

Vajenec: zavarovanec, ki se na podlagi sklenjene učne pogodbe poklicno izobražuje pri delodajalcu in je dopolnil najmanj 15 let starosti;

Vdovska pokojnina: pokojninski prejemek, ki pripada preživelemu zakonskemu partnerju, oziroma ob izpolnjevanju določenih pogojev tudi razvezanemu zakoncu ali partnerju v zunajzakonski skupnosti, umrlega zavarovanca ali uživalca pokojnine, če izpolnjuje pogoje, ki jih določa ta zakon;

Zavarovalna doba: obdobje, ko je bil zavarovanec vključen v obvezno ali prostovoljno pokojninsko in invalidsko zavarovanje ter obdobja, za katera so bili plačani prispevki;

Zavarovalna osnova: osnova, od katere se plačujejo prispevki za zavarovanca, ki se mu ne izplačuje plača;

Zavarovanec: oseba, ki je v skladu s tem zakonom obvezno ali prostovoljno vključena v pokojninsko in invalidsko zavarovanje;

Zavarovanje za ožji obseg pravic: zavarovanje, izključno za pridobitev pravice do starostne, invalidske, vdovske ali družinske pokojnine ter za pridobitev pravice do dodatka za pomoč in postrežbo v primeru slepote, ki ga lahko izberejo zavarovanci iz 34. člena tega zakona, ki plačujejo prispevke od osnove, ki je nižja od najnižje osnove iz 209. oziroma 210. člena tega zakona, vendar ni nižja od zajamčene plače;

Zmanjšanje pokojnine: znižanje pokojnine, odmerjene glede na dopolnjeno pokojninsko dobo, zaradi upokojitve pred dopolnjeno polno starostjo.

136b. člen

(Določitev zneska letnega dodatka)

(1) Letni dodatek se določi v dveh različnih višinah tako, da prejmejo:

- višji znesek uživanci pokojnin, katerih pokojnina je v mesecu izplačila letnega dodatka enaka ali nižja od zneska osnove iz 57. člena tega zakona;
- nižji znesek uživanci pokojnin, katerih pokojnina v mesecu izplačila letnega dodatka presega znesek osnove iz 57. člena tega zakona;
- nižji znesek uživanci nadomestil iz invalidskega zavarovanja, po Zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 12/92, 5/94, 7/96 in 54/98; ZPIZ), veljavnem do vključno 31. 12. 1999 ter uživanci delne invalidske pokojnine, nadomestila za čas poklicne rehabilitacije, začasnega nadomestila in nadomestila za invalidnost.

(2) Uživalcem denarnih prejemkov iz tretje alineje prejšnjega odstavka se letni dodatek izplača, če ne prejemajo plače oziroma niso vključeni v obvezno zavarovanje, ali pa so vključeni v obvezno zavarovanje in so zdravstveno zavarovani kot uživanci pravice iz invalidskega zavarovanja.

(3) Letni dodatek se ne izplača uživalcem delne invalidske pokojnine iz 58. člena in pokojnine iz drugega odstavka 178. člena tega zakona.